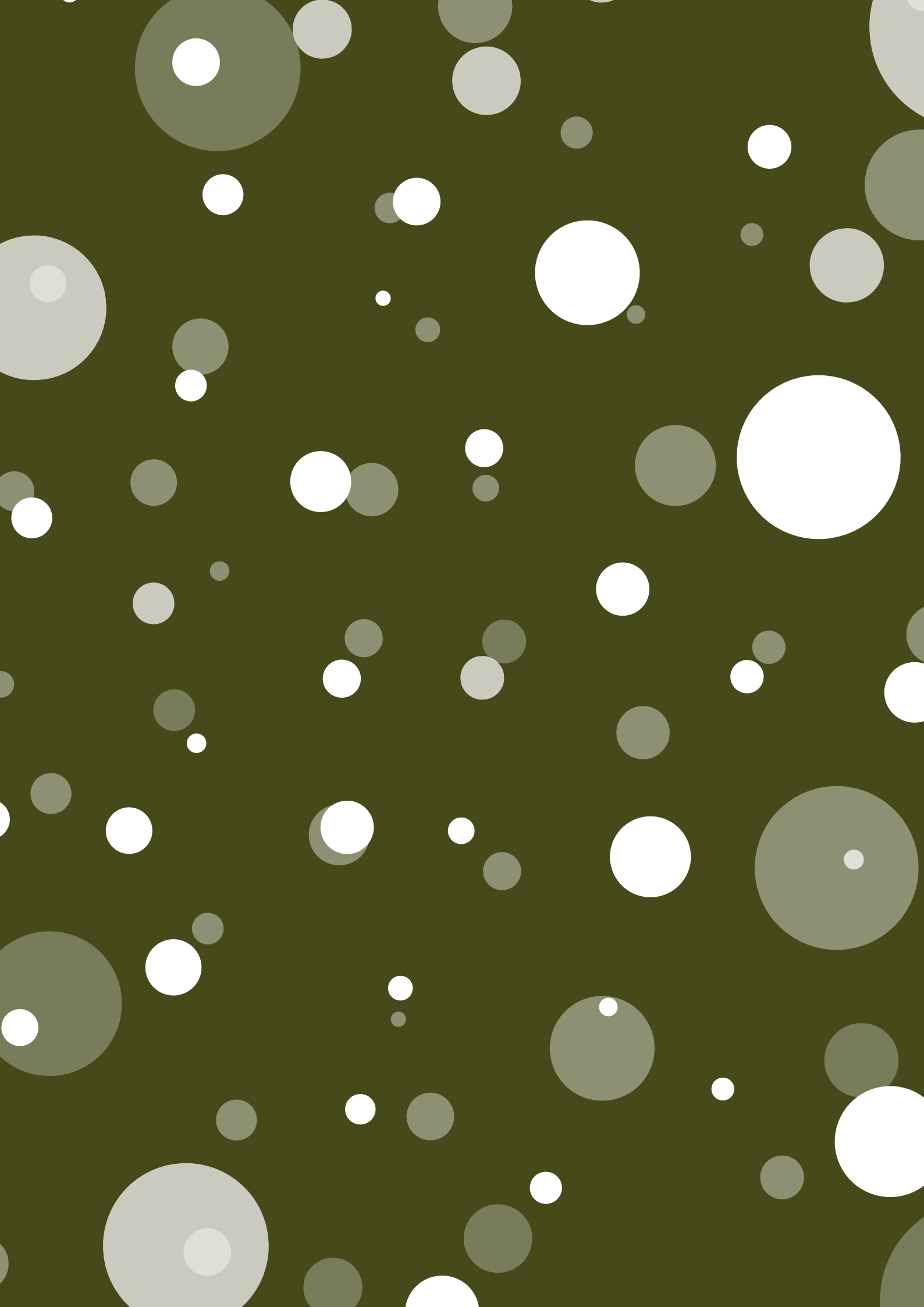


# ANTISEMITISME in het Nederlandse **SOCIALE** **MEDIA LANDSCHAP**

EXECUTIVE SUMMARY

2023



## Executive summary

Dit rapport biedt een systematisch overzicht van de aanwezigheid en verspreiding van antisemitisme in het Nederlandse sociale medialandschap in 2023. Op basis van grootschalige dataverzameling (circa 11,7 miljoen berichten van 15 platformen), gecombineerd met AI-gestuurde analyses en netwerk-, topic-, meme- en tijdslijn-analyse, wordt inzicht geboden in zowel de omvang als de thematische en structurele inbedding van antisemitische discoursen. De resultaten tonen aan dat 2023 een kanteljaar vormt: de Hamas-aanslagen van 7 oktober en het daaropvolgende Israëlisch-Palestijnse conflict hebben het antisemitische landschap op Nederlandse sociale media fundamenteel getransformeerd.

### Methodologie

De analyses in dit rapport zijn uitgevoerd met twee in-house ontwikkelde AI-modellen. Het toxiciteits-algoritme kent berichten automatisch een toxiciteitsscore toe en classificeert daarin meerdere subcategorieën van problematische content (niet enkel antisemitisme). Naast dit brede toxiciteitsalgoritme werd een gespecialiseerde antisemitisme-classifier ontwikkeld: dit model detecteert naast antisemitisme in het algemeen ook verschillende subcategorieën en aanverwante thema's, zoals negationisme en complottheorieën<sup>1</sup>.

Bij het bepalen wat als antisemitisme wordt aangemerkt, werd de definitie van de *International Holocaust Remembrance Alliance* (IHRA)<sup>2</sup> als richtlijn gebruikt, aangevuld met de *Nexus White Paper*<sup>3</sup> en de *Jerusalem Declaration on Antisemitism* (JDA)<sup>4</sup> voor helder onderscheid tussen antisemitisme enerzijds en legitieme kritiek op Israël of het zionisme anderzijds.

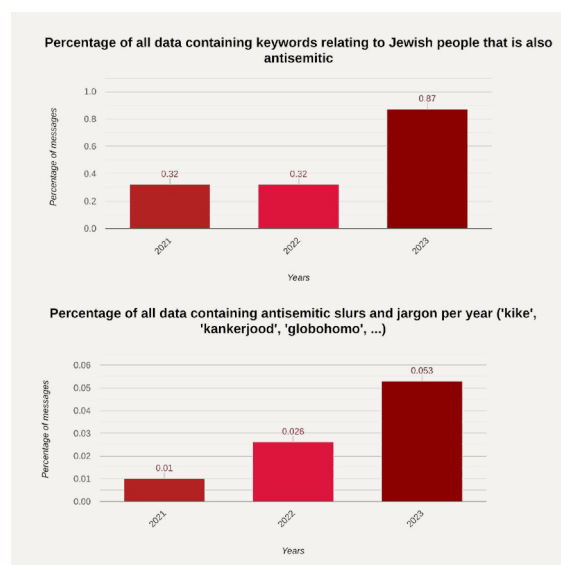
### Samenstelling dataset

De dataset van 2023 omvat 11.675.271 berichten afkomstig van vijftien platformen: grote mainstream platformen (Twitter/X, Facebook, Instagram, TikTok, YouTube, Reddit), lokale Nederlandse platformen (GeenStijl, Dumpert<sup>5</sup>, Marokko.nl<sup>6</sup>) en fringe media (4chan/4plebs<sup>7</sup>, Telegram, 9gag<sup>8</sup>, Bkckbx<sup>9</sup>). Opvallend hierbij is de substantiële Nederlandse aanwezigheid op fringe platformen (bijna 60.000 berichten op 4chan alleen) die bekend staan om hun minimale moderatie, anonimiteit en verspreiding van extremistische content, waaronder antisemitisme.

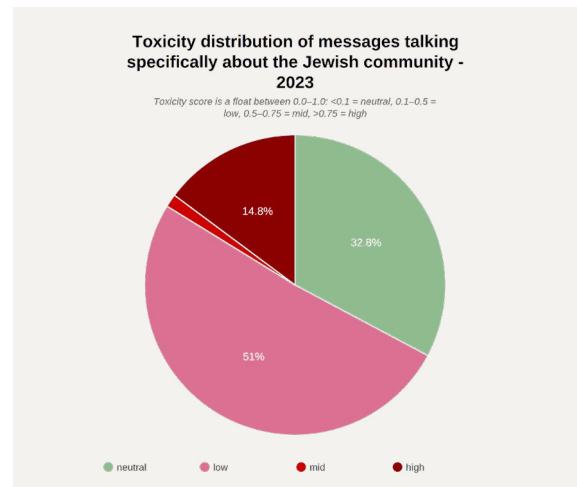
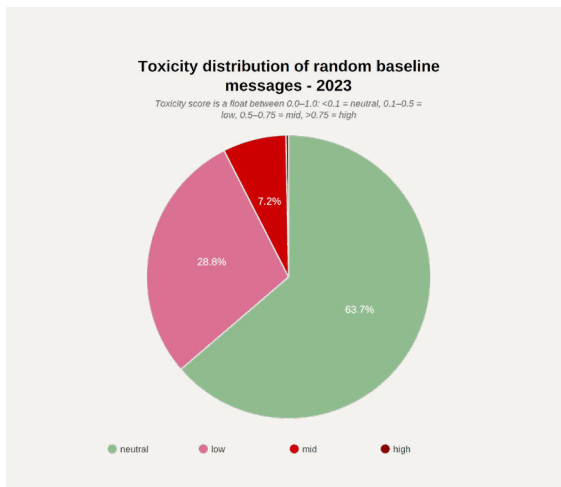
Nieuw in 2023 zijn Soyzellig<sup>10</sup>, een Nederlands equivalent van 4chan, opgericht eind 2023, en een collectie van Nederlandse alternatieve nieuwssites en blogs (Wordpress-sites)<sup>11</sup>, die gezamenlijk meer dan 238.000 berichten bijdragen.

### Toxiciteitsanalyse

Het percentage antisemitische berichten in de dataset bedraagt circa 1% in 2023. Dit is meer dan een verdubbeling ten opzichte van voorgaande jaren (0,5% in 2022 en 0,4% in 2021). In absolute aantallen gaat het om meer dan 100.000 antisemitische berichten. De distributie over platformen is sterk ongelijk: fringe platformen zoals 4chan (9%) vertonen significant hogere concentraties van antisemitisme en ook de alternatieve nieuwssites en blogs vallen direct op als nieuw brandpunt van antisemitisme (4%).

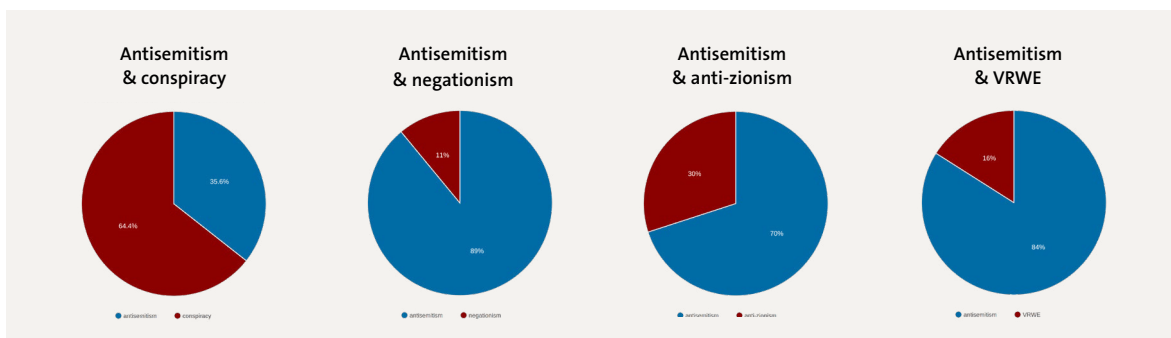


Wanneer ingezoomd wordt op berichten die expliciet de Joodse gemeenschap benoemen<sup>12</sup>, is het aantal antisemitische berichten binnen deze subset ten opzichte van alle verzamelde data zelfs verdrievoudigd in 2023 ten opzichte van 2021 en 2022. Daarnaast is het aandeel berichten in de gehele dataset dat expliciete antisemitische scheldwoorden en jargon<sup>13</sup> bevat, meer dan verviervoudigd ten opzichte van 2021. Deze stijgingen tonen dat antisemitische berichten een substantieel groter aandeel zijn gaan uitmaken van de totale online discourse en een toenemende normalisering van expliciet antisemitisch taalgebruik in 2023 tegenover 2021 en 2022.



De analyse van het gehele toxiciteitsniveau<sup>14</sup> bevestigt dat het discours over de Joodse gemeenschap structureel vijandiger is dan het algemene online discours: slechts 33% van de berichten over Joden is volledig neutraal, tegenover 64% in volledig willekeurige sociale media berichten (baseline).

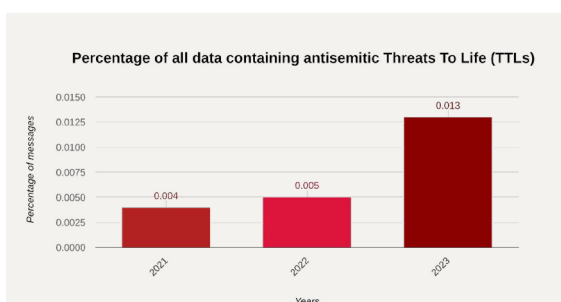
Het percentage directe doodsbedreigingen in absolute aantallen (in de volledige dataset) is meer dan verdubbeld ten opzichte van voorgaande jaren. In de gehele dataset gaat het om meer dan 1.000 directe bedreigingen met dood of geweld tegenover de Joodse gemeenschap.



Complotdenken blijft prominent: 64% van alle antisemitische berichten draagt een complotnarratief. Het aandeel anti-zionistische en anti-Israëliëse retoriek binnen antisemitische berichten steeg sterk naar 30% (van 18%/17% in 2021/2022). Gewelddadig rechts-extremistisch jargon (VRWE) is aanwezig in 16% van de antisemitische berichten en negationisme<sup>15</sup> in 11%.

### Netwerkanalyse

De netwerkanalyse op basis van Twitter/X-data toont een duidelijke politieke stratificatie: de grootste concentratie van antisemitische verspreiders bevindt zich in rechts-radicalen en complotgeoriënteerde clusters, maar ook in links-georiënteerde segmenten zijn duidelijk verspreiders van antisemitisme zichtbaar. De thematische verdeling is daarbij opvallend: in linkse kringen domineren conflict-gerelateerde topics (zoals “Joodse moordenaars”), terwijl in rechts-radicalen kringen complotgerelateerde termen (zoals “globohomo”<sup>16</sup>, “synagoge van satan”<sup>17</sup> en “Khazaar”<sup>18</sup>) prominent aanwezig zijn. Nieuw en zorgwekkend in 2023 is de zichtbare aanwezigheid van buitenlandse accounts die via interacties met Nederlandse gebruikers invloed uitoefenen op het antisemitische discours; een internationalisering die primair ingang vindt via rechts-radicalen netwerken.

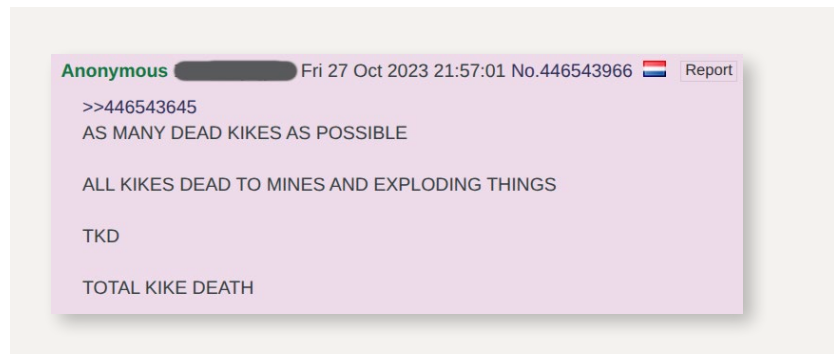


### Topicanalyse

De geautomatiseerde topicanalyse laat zien dat de kernnarratieven uit voorgaande jaren aanhouden, maar in 2023 worden aangevuld met een fundamenteel nieuwe thematische laag. Het meest omvangrijke topic betreft complottheorieën over heimelijke Joodse controle, met George Soros<sup>19</sup> en de Rothschild-familie<sup>20</sup> als centrale symbolen die (geo)politiek, media en maatschappelijke bewegingen zouden financieren en aansturen, zoals klimaatactivisten en Extinction Rebellion<sup>21</sup>, studentenprotesten, Antifa en het World Economic Forum (WEF)<sup>22</sup>. Hierbij wordt onder andere verwezen naar frases zoals “zionistische cabal”<sup>23</sup> en “nazi Soros maffia”.

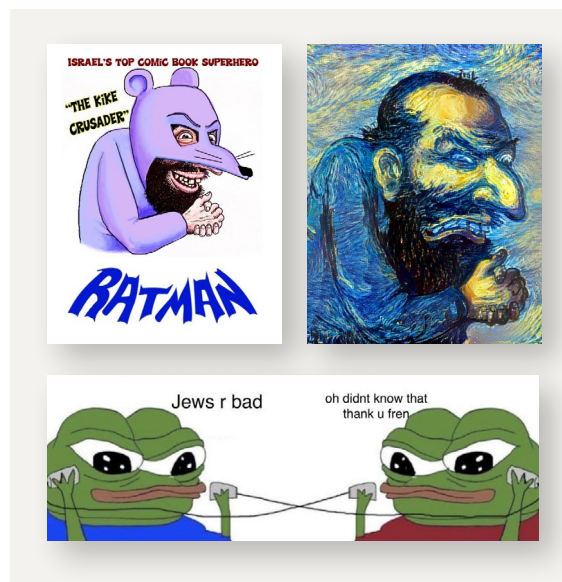
Dit wordt aangevuld met obscure complottheorieën zoals valse Talmud-citaten (o.a. over zogenaamde Joodse suprematie en de link tussen Joden en pedofilie), de Khazaren-mythe (een complot dat verwijst naar zogenaamde “neppe Joden” of “crypto Joden” die heimelijke controle uitoefenen) en het linken van Joden aan communisme<sup>24</sup> en satanisme via de “Synagoge van Satan” troop. Ook het klassieke motief van de Godsmoord komt aan bod<sup>25</sup> en de zogenaamde Joodse dominantie in de slavenhandel<sup>26</sup>. Complotten over Covid en de oorlog in Oekraïne gaan ook nog steeds rond, maar in veel mindere mate dan in voorgaande jaren.

Nieuw en dominant in 2023 zijn echter meerdere grote conflict-gerelateerde topic clusters: Holocaust-inversie (de gelijkstelling van Joden met Nazis en de beschuldiging dat Joden een “nieuwe Holocaust” uitvoeren), de herleving van het middeleeuwse antisemitische bloedsprookje<sup>27</sup> in de context van beschuldigingen dat Joden Palestijnse kinderen vermoorden, en de collectieve schuld van de Joodse gemeenschap voor Israëlisch beleid. Typisch Nederlandse topics keren eveneens terug: politici als Geert Wilders en partijen als Volt en D66 worden neergezet als marionetten van Soros of de “Joodse lobby”.

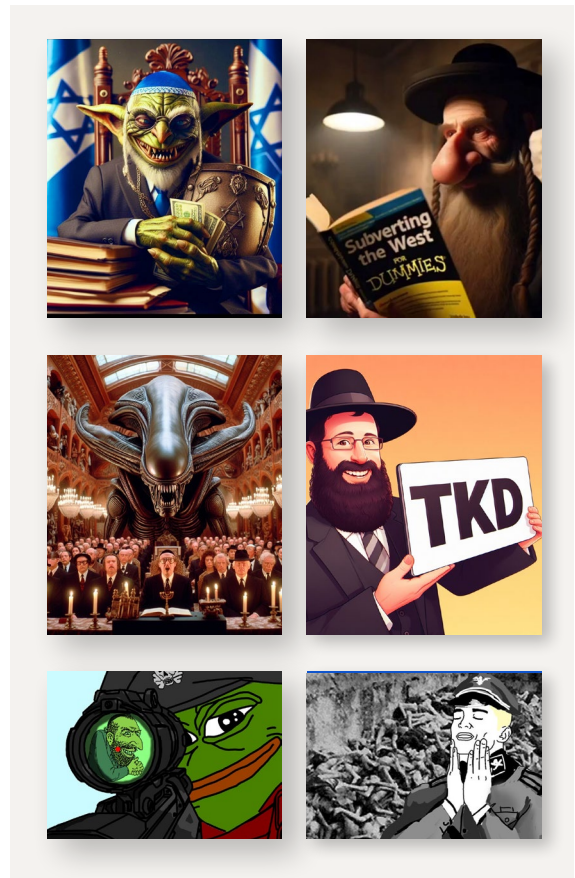
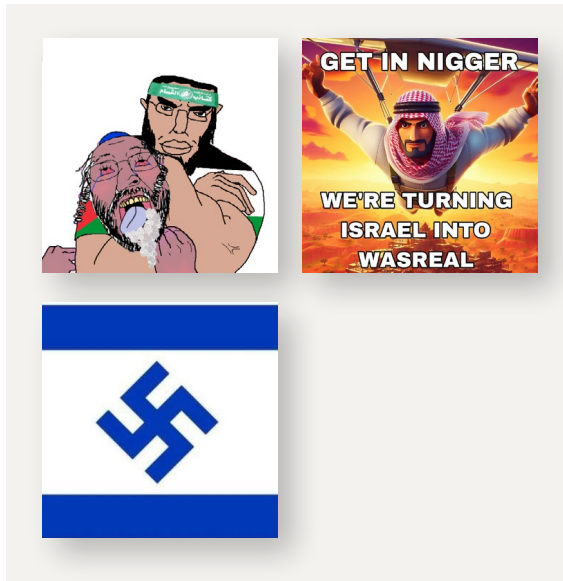


### Meme-analyse

Terugkerende beeldelementen in de meme-analyse (van circa 10.000 afbeeldingen) zijn verheerlijking van het Nazisme en de Holocaust, karikaturale afbeeldingen en lijsten van bekende Joodse personen gemarkeerd met een Davidsster om de zogenaamde “Joodse macht” te symboliseren. Twee figuren die het visuele antisemitische repertoire domineren zijn; de *Happy Merchant*-karikatuur<sup>28</sup>, een karikaturale afbeelding die “de Jood” afschildert als manipulatief en gierig, en *Pepe the Frog*<sup>29</sup> herhaaldelijk afgebeeld in nazi-uniform of als Hitler. Beide fungeren als *dogwhistles*: voor ingewijden directe herkenningstekens, voor buitenstaanders ogenschijnlijk onschuldige beelden.



De meme-analyse bevestigt de verschuiving richting conflict-gerelateerde content. In 2023 verschijnt voor het eerst een overweldigend aantal anti-Israël-memes waarin o.a. de Israëlische vlag wordt gecombineerd met nazi-symboliek en memes die de Hamas-aanslag van 7 oktober expliciet verheerlijken.

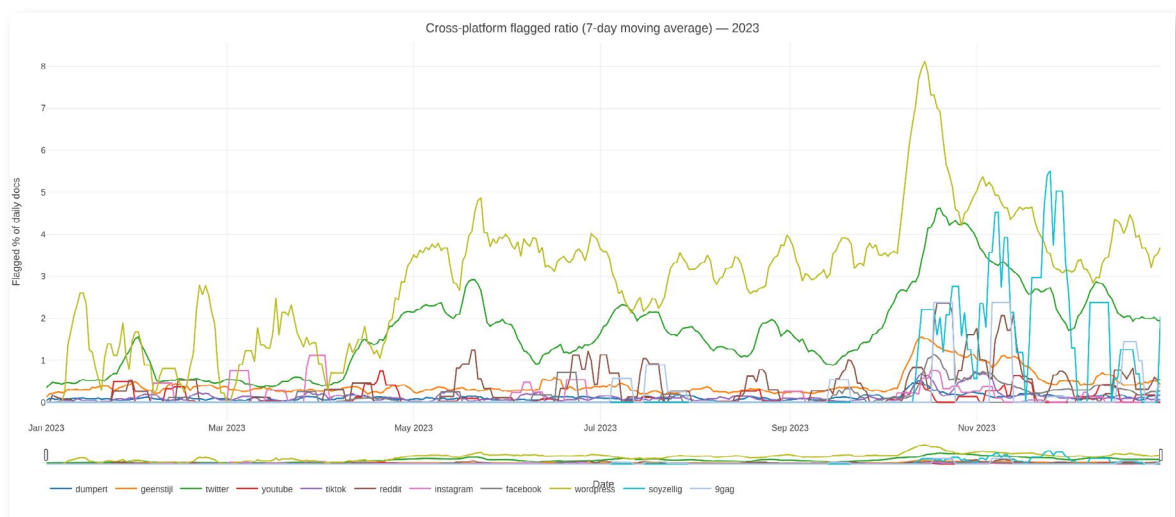


De trend van “subliminale memes” (waarbij antisemitische beeldtaal pas na nauwkeuriger kijken zichtbaar wordt) zet zich voort. Twee bijzonder alarmerende nieuwe ontwikkelingen zijn de opkomst van AI-gegenereerde antisemitische memes en het verschijnen van de afkorting “TKD” (Total Kike Death) in Nederlandse content; een genocide-oproep afkomstig uit de meest radicale online gemeenschappen<sup>30</sup>. Dehumaniserende en gewelddadige beelden, waarin Joden als ratten of ongedierte worden afgebeeld, blijven eveneens onverminderd aanwezig.

**Tijdslijn**

De eerste drie kwartalen van 2023 tonen een relatief stabiel patroon, met een geleidelijke opwaartse trend op Twitter/X en Wordpress-blogs vanaf april, mede gevoed door de binnenlandse kabinetscrisis over asiel en de uiteindelijke val van het kabinet-Rutte IV<sup>31</sup> en oplopende spanningen in Israël<sup>32-33</sup>. De Hamas-

aanslagen van 7 oktober markeren vervolgens het meest abrupte en brede breekpunt in zowel 2023 als de volledige 4-jarige periode tussen 2021 en 2024: op vrijwel alle vijftien gemonitorde platformen detecteren we de dag erna als beginpunt van een nieuw tijdssegment met significant verhoogde percentages antisemitisme. Geen enkel platform keert na oktober terug naar zijn eerdere basisniveau.



### Vergelijking 2021–2023

Over de drie onderzochte jaren tekent zich een patroon van structurele continuïteit met een versnellende dynamiek. Het percentage antisemitische berichten verdubbelde van 0,5% in 2021 en 0,4% in 2022 naar 1% in 2023. Daarnaast verdubbelde het absolute aantal antisemitische doodsbedreigingen, en vervijfvoudigde het aandeel berichten met expliciete antisemitische scheldwoorden. De verwevenheid met complotdenken blijft hoog maar vertoont een verschuiving: waar complotnarratieven in 2021 en 2022 dominant waren (respectievelijk 67% en 73%), daalt dit in 2023 naar 64%. Anti-Israël en anti-zionistische retoriek verdubbelde bijna van 18%/17% in 2021/2022 naar 30% in 2023.

De netwerkanalyse toont een geleidelijke diffusie van antisemitisme van rechts-radicalen clusters naar het bredere netwerk. Met name onder links- tot extreem-links georiënteerde accounts treffen we een toename in de verspreiding van antisemitisme, terwijl het politieke midden lagere prevalentie van antisemitische content kent. Eveneens wordt een toenemende internationalisering via buitenlandse accounts zichtbaar vanaf 2023. Thematisch actualiseren antisemitische complottheorieën zich elk jaar opnieuw, van Covid naar de oorlog in Oekraïne naar het Israëlisch-Palestijnse conflict, terwijl de onderliggende structuur van de narratieven grotendeels onveranderd blijft.

De tijdslijnanalyse bevestigt over alle drie de jaren een consistent event-gedreven patroon, waarbij antisemitisme persistent aanwezig is maar in intensiteit stijgt rondom politieke en maatschappelijke ankerpunten. Tegelijkertijd verschuift het karakter van die pieken: 7 oktober 2023 markeert een ongekend simultaan breekpunt waarvan geen enkel platform nadien terugkeert naar zijn eerdere basisniveau.

### Conclusie

De bevindingen uit 2023 bevestigen dat antisemitisme online een persistent, dynamisch en adaptief fenomeen is dat zich fundamenteel heeft verdiept en verbreed ten opzichte van voorgaande jaren. De Hamas-aanslagen van 7 oktober markeren een breekpunt: het antisemitische landschap is na die datum kwantitatief en kwalitatief getransformeerd, met een verdubbeling van het aandeel antisemitische berichten, een explosieve groei van het aantal doodsbedreigingen in absolute aantallen, de opkomst van conflict-gerelateerde narratieven en de eerste verschijning van AI-gegenereerde memes en de genocidale TKD oproep in Nederlandse content. De toenemende normalisering van antisemitisch taalgebruik, de internationalisering via buitenlandse accounts en de blijvende disproportionele concentratie op fringe platformen onderstrepen de urgentie van voortdurende monitoring en gerichte beleidsaandacht.

## Eindnoten

- <sup>1</sup> Zie het methodologisch document en het uitgebreide technische rapport voor meer informatie bij deze modellen
- <sup>2</sup> <https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-antisemitism>
- <sup>3</sup> <https://nexusproject.us/nexus-resources/nexus-white-paper/>
- <sup>4</sup> <https://jerusalemdeclaration.org>
- <sup>5</sup> Geenstijl en Dumpert zijn aan elkaar gelieerde, Nederlandse blogs met commentaarsecties. Ze staan bekend om hun provocerende en veelal polariserende toon en minieme moderatie.
- <sup>6</sup> Marokko.nl is een forum dat oorspronkelijk gericht is op jongeren met een Marokkaans-Nederlandse achtergrond. Het platform functioneert als een online gemeenschap waar thema's zoals actualiteit, cultuur en dagelijks leven worden besproken. Het forum heeft door de jaren heen kritiek gekregen, omdat in sommige discussies discriminerende, seksistische en polariserende uitingen te vinden zijn.
- <sup>7</sup> 4chan is een website waar gebruikers volledig anoniem en zonder moderatie berichten kunnen delen. Het platform staat bekend om de verspreiding van extreem haatdragende, gewelddadige en mogelijk radicaliserende content.
- <sup>8</sup> 9gag is een platform dat zich richt op het delen van memes en korte video's. Het heeft een beperkte moderatie en staat bekend om zijn soms controversiële en aanstootgevende humor, die vaak grenst aan extremistische inhoud.
- <sup>9</sup> Blckbx is een Nederlands mediaplatform dat zich profileert als alternatief nieuws- en opiniekanaal. Het richt zich sterk op maatschappelijk en politiek debat en staat bekend om zijn kritische houding tegenover gevestigde media, overheid en instituties. Het platform biedt artikelen, video's en discussies, en trekt een publiek dat geïnteresseerd is in alternatieve perspectieven. Moderatie is beperkt, waardoor in de reacties ook polariserende en soms complottheoretische standpunten voorkomen.
- <sup>10</sup> Soyzellig is een Nederlands imageboard dat qua structuur en functionaliteit vergelijkbaar is met 4chan. Het platform werd in 2023 opgericht en hanteert een model van minimale moderatie waarbij gebruikers anoniem kunnen posten. Net als zijn internationale equivalent kenmerkt Soyzellig zich door de verspreiding van extreem problematische en potentieel radicaliserende content.
- <sup>11</sup> Hierbij gaat het om een reeks van kleinere, Nederlandse blog- en nieuwssites, veelal gepubliceerd via de software Wordpress: <https://nl.wikipedia.org/wiki/WordPress>. Deze sites bieden een alternatieve kijk op de actualiteit. Hierbij kan het gaan om onderbelichte topics en andere perspectieven. Alternatieve media staat echter veelal bekend om de verspreiding van mis- en desinformatie en complottheorieën, zowel in nieuwsartikelen en blogposts als in commentsecties. Voorbeelden van dergelijke sites zijn NineForNews en Cafe Weltschmerz.
- <sup>12</sup> Hierbij gaat het om een subset samengesteld op basis van zoektermen specifiek gerelateerd aan de Joodse gemeenschap. Zie het methodologisch document voor uitleg bij deze subset en de gebruikte datasets in het algemeen.
- <sup>13</sup> Een antisemitische tekst hoeft niet per se antisemitische scheldwoorden te bevatten om antisemitisch te zijn. Hier zoomen we in op die berichten die expliciete antisemitische scheldwoorden en jargon bevatten.
- <sup>14</sup> Hierbij wordt niet enkel antisemitisme in kaart gebracht, maar ook andere vormen van toxische content zoals racisme, misogynie, homofobie, dehumanisering, etc.
- <sup>15</sup> Holocaustontkenning, -verheerlijking of -trivialisering
- <sup>16</sup> Antisemitische en homofobe term die wordt gebruikt binnen complotten waarin Joden ervan worden beschuldigd zowel globalisering ('globo') als een lgbtq+ agenda ('homo') te orchestreren en opdringen: <https://glaad.org/globohomo-definition-meaning-anti-lgbt-online-hate/>

- <sup>17</sup> Antisemitische troep waarin Joden aan satanisme worden gelinkt: [https://en.wikipedia.org/wiki/Synagogue\\_of\\_Satan](https://en.wikipedia.org/wiki/Synagogue_of_Satan)
- <sup>18</sup> <https://www.adl.org/resources/article/untangling-false-claims-about-ashkenazi-jews-khazars-and-israel>
- <sup>19</sup> <https://factually.co/fact-checks/politics/evolution-of-george-soros-conspiracy-theories-antisemitism-role-e88932>
- <sup>20</sup> <https://www.britannica.com/story/where-do-anti-semitic-conspiracy-theories-about-the-rothschild-family-come-from>
- <sup>21</sup> Internationale activistische beweging die zich inzet voor het klimaat: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Extinction\\_Rebellion](https://nl.wikipedia.org/wiki/Extinction_Rebellion)
- <sup>22</sup> World Economic Forum (WEF) internationale non-profit thinktank waarover veel complottheorieën bestaan: [https://nl.wikipedia.org/wiki/World\\_Economic\\_Forum](https://nl.wikipedia.org/wiki/World_Economic_Forum)
- <sup>23</sup> “Cabal” refereert aan een geheim genootschap van samenzweerders. Etymologisch is het woord afgeleid van “Kabbalah” (Joodse mystiek).
- <sup>24</sup> Terugkerende antisemitische complottheorie die beweert dat Joden de Russische revolutie orchestreerden, de Sovjet-unie regeerden en dat communisme een “Joodse uitvinding” is: [https://en.wikipedia.org/wiki/Jewish\\_Bolshevism](https://en.wikipedia.org/wiki/Jewish_Bolshevism)
- <sup>25</sup> Terugkerende antisemitische mythe die beweert dat Joden collectief verantwoordelijk zijn voor de dood van Jezus: <https://antisemitism.adl.org/deicide/>
- <sup>26</sup> Terugkerende antisemitische complottheorie die beweert dat Joden een disproportioneel aandeel hadden in de slavenhandel: <https://www.myjewishlearning.com/article/jews-and-the-african-slave-trade/>
- <sup>27</sup> <https://nl.wikipedia.org/wiki/Bloedsprookje>
- <sup>28</sup> [https://en.wikipedia.org/wiki/Happy\\_Merchant](https://en.wikipedia.org/wiki/Happy_Merchant)
- <sup>29</sup> [https://en.wikipedia.org/wiki/Pepe\\_the\\_Frog](https://en.wikipedia.org/wiki/Pepe_the_Frog)
- <sup>30</sup> TKD zien we voor het eerst in 2023 in Nederlandse content verschijnen, maar de afkorting gaat al langer mee en is hoogstwaarschijnlijk afkomstig uit de radicaal-rechtse Groyper online subcultuur die veelal bestaat uit volgers van de white-supremacist Nick Fuentes <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/tnd-and-tkd> & <https://en.wikipedia.org/wiki/Groypers> & [https://en.wikipedia.org/wiki/Nick\\_Fuentes](https://en.wikipedia.org/wiki/Nick_Fuentes)
- <sup>31</sup> <https://www.rijksoverheid.nl/regering/over-de-regering/kabinetten-sinds-1945/kabinet-rutte-iv>
- <sup>32</sup> Juli 2023: <https://vrede.be/nl/nieuws/geweld-de-bezette-palestijnse-gebieden-loopt-verder-uit-de-hand>
- <sup>33</sup> April 2023: <https://nos.nl/artikel/2470427-gewelddadige-ramadan-op-tempelberg-drie-vragen-over-de-invalen-bij-al-aqsa>

# Colofon

## Titel

Antisemitisme in het Nederlandse sociale media landschap: 2023 Executive summary

## Publicatiedatum

Mei 2026

## Opdrachtgever

Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) *in casu* Stichting Informatie en Meldpunt Antisemitisme (meldantisemitisme.nl)

## Uitvoering en onderzoek

Textgain

## Financiële ondersteuning

De onderzoeken zijn mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB).

## Methodologie

Dit rapport is gebaseerd op de analyse van publiek toegankelijke online bronnen, waaronder sociale mediaplatformen, discussiefora en andere openbare digitale omgevingen. Voor de detectie en analyse van online antisemitische uitingen werd een combinatie ingezet van AI- en NLP-technieken, meertalige lexicons, contextuele analyse en menselijke validatie, gericht op het in kaart brengen van trends, narratieven, verspreidingsdynamieken en taalgebruik binnen online discussies.

## Juridische en ethische disclaimer

De analyses in dit rapport zijn gebaseerd op geautomatiseerde detectie en interpretatie van publieke online content. Hoewel maximale zorgvuldigheid is betracht, kunnen classificaties en interpretaties onderhevig zijn aan contextuele beperkingen. Het rapport heeft als doel maatschappelijke trends en risico's inzichtelijk te maken en vormt geen juridische kwalificatie van individuele uitingen of personen. Persoonsgegevens worden waar mogelijk geaggregeerd, gepseudonimiseerd of geanonimiseerd verwerkt conform de AVG/GDPR en relevante Europese regelgeving.

## Vormgeving

Luna 3

## Contact

cidi.nl of meldantisemitisme.nl  
textgain.com

## Copyright

© 2026 Textgain.  
Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming, tenzij wettelijk anders is toegestaan.





## Online antisemitisme: hoe staat het ervoor?

Sociale media zijn uitgegroeid tot een belangrijke plek waar antisemitische denkbeelden, complottheorieën en haat zich verspreiden. Om een volledig beeld te krijgen van antisemitisme in Nederland liet CIDI, samen met het Meldpunt Antisemitisme en de NCAB, onderzoek uitvoeren door Textgain naar het Nederlandse online landschap.

Deze rapportages brengen de belangrijkste trends, narratieven en ontwikkelingen op Nederlandse sociale media van 2021 tot 2024 in kaart.

Het onderzoek vormt onderdeel van een monitor die de ontwikkeling van online antisemitisme door de jaren heen inzichtelijk moet maken.

Alleen door online en offline ontwikkelingen structureel te volgen, kunnen we antisemitisme beter begrijpen, herkennen en bestrijden.

**CIDI** meld.  
antisemitisme

 **textgain**

 Nationaal Coördinator  
Antisemitismebestrijding  
Ministerie van Justitie en Veiligheid